

OBSAH

1 PŘEDMĚT FILOZOFIE, JEJÍ ČLENĚNÍ. VZNIK FILOZOFIE	9
1.1 Předmět filozofie	9
1.1.1 Předmět filozofie a speciálních věd	10
1.2 Charakteristiky filozofie	10
1.3 Rozdělení filozofie	11
1.3.1 Disciplíny teoretické filozofie	11
1.3.2 Disciplíny praktické filozofie	11
1.3.3 Logika	12
1.3.4 Genitivní filozofie	12
1.4 Vznik filozofování a filozofie	12
1.4.1 Údiv	12
1.4.2 Skepse – pochybování	12
1.4.3 Mytologie jako předchůdkyně filozofie	12
1.4.4 Mytologická kosmogonie a kosmologie	13
1.4.5 Vznik filozofie	13
2 PŘEDSÓKRATOVSKÁ FILOZOFIE. SÓKRATÉS	15
2.1 Milétská škola	15
2.2 Pýthagorejci	16
2.3 Hérakleitos z Efesu (540–480)	16
2.4 Eleaté	17
2.5 Přípravovatelé atomismu	18
2.6 Řecký atomismus	18
2.7 Sofisté	19
2.8 Sókratés (469–399)	20
2.9 Malé sókratovské školy	21
3 PLATÓN A ARISTOTELÉS	23
3.1 Platón (423–347)	23
3.1.1 Platónova nauka o ideách	24
3.1.2 Platónova teorie poznání	25
3.1.3 Platónovo pojetí duše, etiky a politiky	25
3.2 Aristotelés ze Stageiry (384–322)	27
3.2.1 Aristotelova logika	28
3.2.2 Metafyzika	28
3.2.3 Pojetí duše	29
3.2.4 Aristotelova etika	29
3.2.5 Aristotelovy politické názory	30
3.2.6 Polybiovo pojetí koloběhu ústav	31
4 FILOZOFIE OBDOBÍ HELÉNISMU, PATRISTIKA A SV. AUGUSTIN	33
4.1 Stoicismus	34
4.2 Epikúreismus	36
4.3 Skepticismus	36
4.4 Eklekticismus	37
4.5 Novoplatónismus	38
4.6 Vznik křesťanského myšlení	38

4.7	Augustinus Aurelius – sv. Augustin (354–430)	39
5	STŘEDOVĚKÁ A RENESANČNÍ FILOZOFIE	43
5.1	Scholastika (9.–15. stol.)	43
5.1.1	Raná scholastika – spor o univerzálie	44
5.1.2	Vrcholná scholastika – 13. století	46
5.1.3	Pozdní scholastika	49
5.2	Renesance	50
5.2.1	Hlavní renesanční postoje	50
5.2.2	Mikuláš Kusánský (Cusanus) (1401–1464)	51
5.2.3	Další představitelé renesanční přírodní filozofie	52
5.2.4	Sociálně-političtí myslitelé renesance	53
6	NÁSTUP NOVOVĚKÉ FILOZOFIE. OSVÍCENSKÉ POJETÍ SPOLEČNOSTI	56
6.1	Hlavní rysy novověké filozofie a vědy	56
6.2	René Descartes (1596–1650)	58
6.3	Francis Bacon (1551–1626)	59
6.4	Další představitelé empirismu	61
6.4.1	Thomas Hobbes (1588–1679)	61
6.4.2	John Locke (1632–1704)	61
6.4.3	George Berkeley (1685–1753)	62
6.4.4	David Hume (1711–1776)	63
6.5	Další představitelé racionalismu	64
6.5.1	Baruch Spinoza (1632–1677)	64
6.5.2	Gottfried Wilhelm Leibniz (1646–1716)	65
6.5.3	Blaise Pascal (1623–1662)	65
6.6	Myšlení francouzského osvícenství	66
6.6.1	Charles Montesquieu (1689–1755)	66
6.6.2	Voltaire (1694–1778)	67
6.6.3	Jean Antoine de Condorcet (1743–1794)	67
6.6.4	Francouzští materialisté	68
6.6.5	Jean Jacques Rousseau (1772–1778)	68
7	J. G. HERDER. KLASICKÁ NĚMECKÁ FILOZOFIE	
	– I. KANT, G. W. F. HEGEL	71
7.1	Johann Gottfried Herder (1744–1803)	71
7.2	Immanuel Kant (1724–1804)	72
7.2.1	Kantova teorie poznání	73
7.2.2	Kantova etika	73
7.2.3	Ke Kantovu pojetí člověka	74
7.3	Johann Gottlieb Fichte (1762–1814)	74
7.4	Friedrich Wilhelm Joseph Schelling (1775–1854)	74
7.5	Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770–1831)	74
7.5.1	Hegelova dialektika	75
7.5.2	Hegelův systém	76
7.5.3	Hegelovo pojetí společnosti	78
7.6	Mladohegelovci a starohegelovci	79
7.7	Ludwig Feuerbach (1804–1872)	79
8	MARXISMUS A NEOMARXISMUS	81
8.1	Karel Marx (1818–1883)	81

8.2	Marxismus	82
8.3	Charakteristika marxistické filozofie	83
8.3.1	Dialektický materialismus	83
8.3.2	Historický materialismus	84
8.4	Marxismus-leninismus	84
8.5	Neomarxismus a neortodoxní marxismus	85
9	POZITIVISMUS A NOVOPOZITIVISMUS	87
9.1	Hlavní znaky pozitivismu	87
9.2	Auguste Comte (1798–1857)	88
9.2.1	Princip pozitivismu	88
9.2.2	Zákon tří stadií	89
9.2.3	Ke Comtově sociologii	89
9.3	John Stuart Mill (1806–1873)	90
9.4	Herbert Spencer (1820–1903)	90
9.5	Novopozitivismus	90
9.6	Kritický racionalismus – K. R. Popper (1902–1994)	92
9.7	Typy teorií pravdy	92
10	IRACIONALISMUS A FILOZOFIE ŽIVOTA	95
10.1	Iracionalismus	95
10.1.1	Sören Kierkegaard (1813–1855)	96
10.1.2	Arthur Schopenhauer (1788–1860)	96
10.1.3	Friedrich Nietzsche (1844–1900)	97
10.2	Filozofie života	99
10.2.1	Henri Bergson (1859–1941)	99
10.2.2	Hans Driesch (1867–1941)	100
10.2.3	Wilhelm Dilthey (1833–1911)	100
10.2.4	Georg Simmel (1858–1918)	101
10.3	Oswald Spengler (1880–1936)	101
11	FENOMENOLOGIE A EXISTENCIALISMUS. SOUČASNÁ HERMENEUTIKA 103	
11.1	Edmund Husserl – zakladatel fenomenologie	103
11.2	Existencialismus	105
11.2.1	Martin Heidegger (1889–1976)	106
11.2.2	Jean-Paul Sartre (1905–1980)	107
11.2.3	Albert Camus (1913–1960)	108
11.2.4	Martin Buber (1875–1965)	108
11.3	Současná hermeneutika	108
12	FILOZOFICKÁ ANTROPOLOGIE. FILOZOFIE POSTMODERNY	111
12.1	Filozofická antropologie	111
12.1.1	Max Scheler (1874–1928)	113
12.1.2	Arnold Gehlen (1904–1976)	113
12.1.3	Helmut Plessner (1892–1985)	114
12.1.4	Pierre Teilhard de Chardin (1881–1955)	115
12.2	Postmoderní filozofie	115
12.3	„Postmoderní“ civilizace	118